

УДК 81'322.1:378.147

DOI <https://doi.org/10.24919/2663-6042.24.2025.2>

МЕТОДОЛОГІЧНИЙ КОНСТРУКТ ТА ЛІНГВОГРАФІЧНІ ПРИНЦИПИ АВТОРСЬКОГО КУРСУ «НАУКОВА ПРАКТИКА: ОСНОВИ МОВОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

Громко Т. В.

Національний університет «Одеська політехніка»

У статті теоретично обґрунтовано методологічний конструкт та лінгвографічні принципи авторського спецкурсу «Наукова практика: основи мовознавчих досліджень», розробленого для здобувачів спеціальності В ІІ «Філологія». Показано, що сучасна філологічна освіта вимагає переходу від пасивного засвоєння знань до формування дослідницької автономії здобувача, здатного працювати з емпіричними мовними даними, корпусами й автентичними текстами. Методологічною основою курсу є когнітивно-комунікативний підхід, поєднаний із принципами *evidence-based linguistics* та авторською концепцією лінгварію як багаторівневого, верифікованого сховища мовних одиниць. Лінгвографію у статті визначено як метамову корпусної дескрипції – інструмент структурованого документування, аналізу й моделювання мовних явищ, що забезпечує прозорість і доказовість дослідницьких процедур.

З'ясовано, що лінгвографічні принципи виконують функцію методологічної рамки, яка організовує роботу здобувача за етапами «факт – опис – інтерпретація – модель» і формує академічну відповідальність, зокрема через роботу зі студентськими мінікорпусами та документуванням контекстів. Доведено, що освітній дизайн курсу має інтегративний характер і поєднує джерелознавчу підготовку, опанування методів мовознавчих досліджень, корпусні технології та академічне письмо в єдиний дослідницький цикл. Запровадження студентського наукового мініпроєкту забезпечує реалізацію повного процесу лінгвістичного дослідження – від постановки проблеми до презентації результатів, що відповідає вимогам стандартів НАЗЯВО та ESG-2015.

Результовано, що запропонована модель сприяє формуванню у здобувача системного мислення, навичок доказового аналізу, умінь працювати з великими масивами даних, моделювати мовні явища й репрезентувати результати у форматі наукового тексту. Зроблено висновок про перспективність використання лінгвографічної рамки як базової моделі розвитку дослідницької компетентності філолога та намічено напрями подальших студій, зокрема створення цифрового лінгварію як навчально-наукової платформи.

Ключові слова: лінгвографія, лінгварій, корпусна лінгвістика, методологічний конструкт, філологічна освіта, дослідницька компетентність, *evidence-based linguistics*, дескрипція мови.

Hromko T. V. Methodological Construct and Linguographic Principles of the Author's Course "Scientific Practice: Foundations of Linguistic Research". The article provides a theoretical justification of the methodological construct and the linguographic principles underlying the author's special course "Scientific Practice: Fundamentals of Linguistic Research", developed for students of the specialty B II "Philology". It is shown that modern philological education requires a shift from passive knowledge acquisition to the development of research autonomy in students who are capable of working with empirical language data, corpora, and authentic texts. The methodological foundation of the course is a cognitive-communicative approach, combined with the principles of evidence-based linguistics and the author's concept of the lingvarium as a multi-level, verifiable repository of language units. In the article, linguography is defined as a metalanguage of corpus-based description, a tool for structured documentation, analysis, and modeling of linguistic phenomena that ensures transparency and evidentiality in research procedures.

It is revealed that linguographic principles serve as a methodological framework that structures the student's work through the stages of "fact – description – interpretation – model" and fosters academic responsibility, particularly through engagement with student-built mini-corpora and context documentation. It is demonstrated that the educational design of the course is integrative in nature, combining source studies training, mastery of linguistic research methods, corpus technologies, and academic writing into a unified research cycle. The introduction of a student mini-project enables the implementation of the full process of linguistic research from problem formulation to presentation of results in accordance with the standards of NAQA and ESG-2015.

The results show that the proposed model promotes the development of systematic thinking, evidence-based analysis skills, the ability to work with large datasets, to model linguistic phenomena, and to present results in the format of a scholarly text. The article concludes with an assessment of the potential of the linguographic framework as a basic model for the development of a philologist's research competence and outlines future directions, including the creation of a digital lingvarium as an educational and scientific platform.

Key words: linguography, lingvarium, corpus linguistics, methodological construct, philological education, research competence, evidence-based linguistics, language description.

Постановка проблеми та обґрунтування актуальності її розгляду. Сучасна філологічна освіта дедалі послідовніше орієнтується на формування здатності здобувача самостійно продукувати наукове знання. Це зумовлено як трансформацією гуманітаристики, що дедалі більше спирається на емпіричні дані, корпусні методи та когнітивні моделі мовної поведінки – «evidence-based linguistics», концептуально окреслені в працях зарубіжних корпусних лінгвістів [15; 16; 17; 18], так і загальною логікою розвитку університетської підготовки, де на перший план виходить автономність дослідника, його здатність ставити коректні питання, працювати з доказами, інтерпретувати мовні явища й створювати академічні тексти. Для бакалавра-філолога це означає переорієнтацію з пасивного засвоєння матеріалу на активну участь у розбудові знання: здобувач має вміти працювати з великими масивами даних, аналізувати структуру та функції мовних одиниць, порівнювати варіанти вживання й обґрунтовувати висновки на основі фактів.

Потреба в оновлених, методологічно вивірених спецкурсах посилюється й українським академічним контекстом викладання мовознавства. Як засвідчують сучасні навчальні посібники із загального мовознавства та вступу до філології [11; 12; 13; 14], сьогодні особливо важливо розвивати здатність студента працювати з різнорівневими мовними явищами, поєднувати структурний, когнітивний і функціональний погляди на мову, використовувати корпусні дані та здійснювати інтерпретацію в широкому комунікативному контексті. Тому бакалавр-філолог повинен оволодівати не лише теоретичними знаннями, а й практикою дослідження – збиранням даних, їх описом, порівнянням, узагальненням і презентацією результатів відповідно до академічних норм [19; 20].

У цьому полі постає авторський спецкурс «Наукова практика: основи мовознавчих досліджень» (далі «НП: ОМД»), створений для здобувачів спеціальності В 11 «Філологія», який посідає проміжне і водночас провідне місце між теоретичною та прикладною підготовкою філолога, оскільки пропонує модель, що поєднує методологічну глибину, доказовість корпусного та текстового аналізу й практико-дослідницьку орієнтацію. Студент працює не з абстрактними прикладами, а з автентичним матеріалом: корпусами, діалектними записами, текстами сучасного медіадискурсу та польовими даними, що повністю відповідає сучасним європейським рекомендаціям стосовно наукової підготовки здобувачів [7; 8; 9; 10].

Особливе місце в концепції спецкурсу «НП: ОМД» посідають лінгвографічні принципи – авторська теоретична рамка, у якій лінгвографія постає як метамова корпусної дескрипції й інструмент доказового моделювання мовної системи [1; 2]. Лінгвографія забезпечує структуроване документування варіантності, фіксацію контекстів, стратифікований опис і можливість переходу від мовного факту до інтерпретаційної моделі. Її функціонування в курсі органічно пов'язане з концепцією лінгварію як системного, багаторівневого сховища емпіричних мовних

даних, що має не лише дидактичну, а й методологічну цінність. У цьому сенсі лінгвографія виконує роль інноваційної рамки, яка об'єднує теоретичні засади, корпусну емпірику й навчально-дослідницький зміст та відповідає стандартам якості вищої освіти України та ЄС [3; 5; 6; 10].

Формулювання мети і завдань статті. *Метою* статті є теоретично обґрунтувати методологічний конструкт авторського спецкурсу «Наукова практика: основи мовознавчих досліджень», визначити лінгвографічні принципи як інноваційну основу його змісту й структури та представити навчальну модель, що спрямована на формування дослідницької компетентності бакалавра-філолога, розвиток його наукової автономії та здатності працювати з достовірними мовними даними. Досягнення поставленої мети передбачає виконання низки *завдань*: 1) окреслити теоретичні й методологічні засади, на яких ґрунтується авторське бачення науково-дослідницької підготовки здобувачів спеціальності В 11 «Філологія»; 2) проаналізувати логіку й структуру освітнього дизайну курсу з визначенням його ролі у формуванні доказової, корпусно орієнтованої й мисленнєво організованої лінгвістичної компетентності; 3) розкрити зміст лінгвографічного підходу як метамови корпусної дескрипції й аргументувати його значення для сучасного мовознавчого аналізу; 4) установити механізми інтеграції лінгвографічних принципів – емпіричності, стратифікованості, параметризації й документування даних – у зміст спецкурсу та особливості їх трансформації у дослідницькі вміння здобувачів; 5) показати, як застосування цих принципів забезпечує перехід від репродуктивного засвоєння теорії до побудови індивідуальних аналітичних моделей мовних явищ; 6) з'ясувати потенціал розробленої навчальної моделі для формування академічної доброчесності, аналітичної автономії та наукової культури майбутнього філолога-дослідника.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розпочинаючи виклад основного матеріалу, зосередимо увагу на *методологічному конструкті спецкурсу «Наукова практика: основи мовознавчих досліджень»*, який окреслює його теоретичні засади та забезпечує цілісність подальшого аналізу. Базовий методологічний фундамент нашого авторського спецкурсу ґрунтується на поєднанні сучасних лінгвістичних теорій, принципів наукової доказовості та верифікованості, а також на дескриптивній моделі роботи з мовними даними, докладно обґрунтованій у нашій монографії «Методологія та досвід дескрипції говірки» [2]. У працях представників сучасної української лінгвістичної школи, зокрема І. Голубовської, Л. Запорожець і С. Лучанина, послідовно наголошено, що мова має когнітивно-комунікативну природу: вона структурує досвід, організовує знання й забезпечує концептуалізацію світу [11]. Саме це положення визначає логіку побудови спецкурсу: робота з мовними фактами передбачає розуміння того, як вони закорінені в когнітивних операціях і реалізуються в комунікативних практиках.

Концептуально курс «НП: ОМД» спирається на уявлення про мову як відкриту, стратифіковану

й варіативну систему – підхід, що узгоджується з нашою дескриптивною концепцією та вимогою аналізувати реальні мовні факти, зафіксовані в текстах, корпусах, польових матеріалах та усному мовленні [2]. Важливим методологічним положенням є принцип доказовості, що передбачає відмову від інтуїтивних суджень на користь верифікованих висновків. Така логіка корелює з evidence-based linguistics, де наголошено на необхідності прозорих процедур опису й співвіднесення спостережень із корпусними даними [15].

Когнітивно-комунікативна логіка спеціального курсу організовує навчання як послідовність взаємопов'язаних етапів: «мислення → мовлення → текст → інтерпретація». У працях із загального мовознавства підкреслено, що текст є базовою одиницею наукової репрезентації знання, адже саме він фіксує результати когнітивних операцій та впорядковує їх у структуровану аргументовану форму [11]. Таким чином, студент поступово усвідомлює, що будь-яке мовознавче дослідження починається з аналізу факту і завершується побудовою моделі явища, а текст відіграє роль інструмента концептуальної організації цього процесу.

Методологічний конструкт спецкурсу «НП: ОМД» передбачає домінування трьох принципів: системності, верифікованості й доказовості. Системність забезпечує бачення взаємозв'язків між мовними рівнями – фонетичним, морфологічним, лексичним, синтаксичним і дискурсивним, що узгоджується з класичними структурними описами мови [11]. Верифікованість реалізується через системну роботу здобувача з документованими джерелами: корпусами, текстовими базами, польовими матеріалами, академічною літературою. Доказовість вимагає використання методів, здатних забезпечити прозорість і відтворюваність висновків: описового, зіставного, дистрибутивного, контекстуального та частково статистичного.

Структура навчальної діяльності вибудована як повний дослідницький цикл – від визначення проблеми та формулювання дослідницького питання до збирання фактичного матеріалу, корпусного опрацювання, інтерпретації й підготовки академічного тексту. Особливу увагу приділено корпусному етапу: створенню студентського мінікорпусу, фіксації контекстів, описові варіантності та виявленню закономірностей уживання. Завершальні елементи – написання наукового тексту та його презентація – безпосередньо відповідають принципам дослідницької автономії, визначеним у рекомендаціях НАЗЯВО [6] та європейських стандартах ESG-2015 [10].

Основним інноваційним елементом методологічної рамки спецкурсу «НП: ОМД» є авторська концепція лінгварію – структурованого, доказового, емпірично верифікованого масиву мовних одиниць, упорядкованих відповідно до багаторівневої системи опису [2]. Завдяки цьому в означуваному курсі інтегруються всі основні рівні аналізу: лексичний, морфологічний, семантичний, прагматичний і дискурсивний. Такий підхід відображає сучасну методичну традицію формування дослідницьких умінь,

представлену, зокрема, у посібнику О. Кульбабської та Н. Шатілової [4].

Усі зазначені положення утворюють цілісний методологічний конструкт, який поєднує сучасні теоретичні підходи, корпусну доказовість, авторську концепцію лінгварію й стандарти дослідницької підготовки. А отже, така побудова спецкурсу забезпечує реальне, а не декларативне формування наукової автономії здобувача та створює умови для становлення майбутнього філолога як повноцінного дослідника.

Лінгвографічні принципи становлять методологічне ядро авторського спецкурсу «НП: ОМД» й визначають не лише техніку роботи з мовним матеріалом, а й структуру мислення майбутнього філолога-дослідника. У центрі курсу лежить трактування лінгвографії як метамови корпусної дескрипції – моделі, що дає змогу фіксувати, структурувати й інтерпретувати мовні явища з урахуванням їхньої емпіричної природи. На відміну від нормативної лексикографії, спрямованої на кодифікацію, лінгвографія зосереджується на реконструкції системних і варіантних властивостей мовної системи на основі реальних даних, що дає змогу встановити її внутрішні зв'язки й комунікативну динаміку.

Це розуміння безпосередньо спирається на положення, викладені у згаданій монографії «Методологія та досвід дескрипції говірки» [2], де лінгвографію інтерпретовано як інструмент багаторівневого, стратифікованого й доказового опису мови. У монографії наголошено, що дескрипція має виходити з емпірично засвідчених фактів – живого мовлення, польових записів, корпусних джерел – і лише потім переходить до інтерпретації та моделювання. Це положення у спецкурсі «НП: ОМД» трансформується в навчальну вимогу працювати з автентичним матеріалом: студент аналізує зафіксовані фрагменти мовлення з українських та міжнародних корпусів, електронних бібліотек, діалектних баз і текстів сучасного дискурсу.

Лінгвографічний компонент органічно узгоджується із сучасними уявленнями про мову як когнітивно-комунікативний механізм, докладно висвітленими у підручнику І. Голубовської, Л. Запорожець і С. Лучканина «Загальне мовознавство» [11]. Автори підкреслюють, що мовні одиниці можуть бути адекватно описані лише в реальному контексті, де проявляється їхня семантична, функціональна й прагматична варіативність. Таке розуміння інтегрується в навчальний процес спецкурсу: студент аналізує мовний факт у контексті синтаксичної структури, комунікативної ситуації та дискурсивних умов, що дає змогу йому розглядати одиницю не ізольовано, а в системній взаємодії.

Основним елементом лінгвографічного підходу є документування мовних даних. Для здобувача – це не технічна операція, а спосіб формування доказового мислення: кожна одиниця має бути зафіксована у вигляді вибірки, контексту, жанрової належності, комунікативного типу та параметрів функціонування. У курсі це реалізується через створення студентських мінікорпусів, упорядкування вибірок і визначення параметрів опису (частотність,

варіантність, позиційні характеристики). Такий підхід формує академічну відповідальність: інтерпретація не може виходити за межі фактичної бази, а висновки мають бути перевірними.

Лінгвографічний аналіз вибудовується за принципом «від одиниці – до системи». Студент починає з опису окремої лексики чи конструкції, а далі переходить до ширших структурних рівнів: граматичної моделі, семантичної групи, прагматичної функції та дискурсивного патерну. Така логіка відповідає стратифікованій моделі мови, докладно обґрунтованій у нашій монографії [2], і співвідноситься з методичними принципами, окресленими у посібнику О. Кульбабської та Н. Шатілової [4], де підкреслено важливість поступового переходу від збору фактичного матеріалу до моделювання мовних закономірностей.

У спецкурсі лінгвографічні принципи виконують функцію методологічної рамки, що структурує дослідницьку логіку здобувача. Робота з вибірками та мінікорпусами формує системність мислення: студент привчається відокремлювати факт від інтерпретації, виявляти закономірності функціонування мовних одиниць і відтворювати аргументацію в академічному форматі. Це забезпечує перехід від опису до моделювання та формує дослідницьку автономію – результат, на досягнення якого зорієнтовані стандарти ESG-2015 [10] і положення Національної рамки кваліфікацій [5].

Таким чином, лінгвографічні принципи у спецкурсі постають не лише теоретичною основою, а й практичним механізмом формування академічної культури студента. Вони сприяють виробленню здатності працювати з корпусами, здійснювати доказову реконструкцію мовних явищ, усвідомлювати мовну варіативність у комунікативному вимірі та створювати власні наукові моделі. Саме завдяки цьому лінгвографія слугує одним із основних інноваційних інструментів підготовки сучасного філолога-дослідника.

Освітній дизайн спецкурсу «НП: ОМД» постає як цілісна дидактична модель, спрямована на формування дослідницької компетентності здобувача бакалаврського рівня та розвиток його здатності працювати з мовними даними в доказовій, системній та інтерпретаційній логіці.

Схематичне узагальнення (див. Рис. 1) дає можливість спостерігати, що у структурі підготовки студентів спеціальності В 11 «Філологія» цей курс виконує інтегративну функцію, поєднуючи результати опанування дисциплін теоретичного, прикладного й лінгвокультурного циклів. Саме він забезпечує перехід від накопичення теоретичних знань до їхнього практичного застосування у формі мінідослідження, корпусного аналізу, аналітичного огляду чи академічного тексту. Спецкурс формує у здобувача функціонально орієнтований погляд на мову: знання, здобуті на заняттях із загального мовознавства, стилістики, лексикології, синтаксису, дискурсу-аналізу та перекладознавства, набувають статусу інструментів реального наукового аналізу. Такий міждисциплінарний характер навчання відповідає тенденціям сучасної гуманітаристики, де дослідницька діяльність передбачає інтеграцію методів різних мовознавчих шкіл та інтерпретацію мовних даних у широкому контекстуальному полі.

Структура курсу організована модульно, що забезпечує поступове ускладнення навчальних завдань і дає здобувачу можливість послідовно пройти всі етапи дослідницької роботи. Перший модуль зосереджено на опануванні джерелознавчої та інформаційної грамотності: студенти навчаються здійснювати бібліографічний пошук, працювати з електронними базами даних, критично оцінювати джерела, структурувати інформацію й формувати реферативні огляди. Саме на цьому етапі виробляються базові навички академічного читання, необхідні для переходу до методологічного рівня.

Наступний блок присвячено методам мовознавчих досліджень. Здобувач опановує описовий,

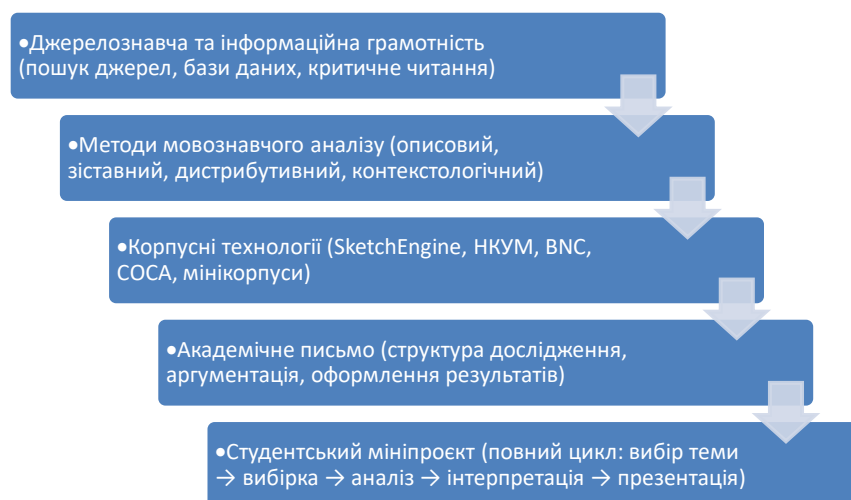

Рис. 1. Освітній дизайн та навчальна модель авторського спецкурсу «Наукова практика: основи мовознавчих досліджень»

зіставний, дистрибутивний, контекстологічний та частково статистичний аналіз, причому ці методи подаються не теоретично, а через роботу з реальними мовними даними. Логіка цього етапу узгоджується з принципами поетапності та емпіричної верифікованості, викладеними у посібнику О. Кульбабської та Н. Шатілової [4]. Особливістю курсу є впровадження навчальної дескрипції як способу формування аналітичних навичок: студент не лише аналізує мовне явище, а й конструює модель його функціонування, що підсилює когнітивний ефект засвоєння.

Третій етап орієнтовано на роботу з корпусними технологіями. Використання *SketchEngine*, *BNC*, *COCA*, *Національного корпусу української мови* та корпусів говірок дає змогу працювати з великими масивами даних і формувати навички доказового аналізу. Студент робить спроби формувати запити, створювати вибірки, аналізувати частотність, варіантність, позиційні й контекстні характеристики мовних одиниць.

Невід'ємним складником освітнього дизайну є модуль академічного письма, у межах якого здобувачі навчаються структурувати наукові тексти, формулювати дослідницькі питання, узгоджувати методи з об'єктом і метою, вибудовувати аргументацію та коректно оформлювати результати. Підхід ґрунтується на принципі «від фактів – через інтерпретацію – до висновків», що є стрижневим у корпусно-дескриптивній логіці курсу [2] і забезпечує методологічну послідовність наступних модулів.

Завершальним елементом моделі є студентський науковий мініпроект, який об'єднує всі попередні етапи у цілісний дослідницький цикл. Здобувач здійснює джерельний пошук, формує вибірку, застосовує методи аналізу, проводить інтерпретацію й презентує результати у форматі наукового тексту та усної презентації. Така форма роботи забезпечує розвиток дослідницької автономії, якої вимагають стандарти ESG-2015 [10] та методичні документи НАЗЯВО щодо якості освітніх програм [6].

Методи навчання у спецкурсі зорієнтовано на активну участь здобувача й включають проєктну роботу, проблемно орієнтоване навчання, *case-study*, *peer-review* та рефлексивні журнали. Ці підходи сприяють формуванню навички аналізувати власний дослідницький шлях, відстежувати прогрес, деталізувати етапи роботи й самостійно коригувати стратегії аналізу. Ефективність підсилено використанням цифрових інструментів – *Zotero*, *Mendeley*, *Padlet*, *Miro*, *Canva*, *Moodle*, *Google Classroom*, які забезпечують організацію матеріалів, візуалізацію результатів і підтримують колаборативне навчання.

Система оцінювання побудована на принципах формувального підходу: здобувач отримує зворотний зв'язок на кожному етапі, використовує рубрики для самооцінювання, удосконалює власний текст та корпусний проєкт відповідно до критеріїв верифікованості, системності, аргументованості й академічної доброчесності. Така модель створює прозорий механізм оцінювання, спрямований на розвиток дослідницької компетентності.

Практичний компонент курсу передбачає виконання індивідуальних досліджень, що включають ведення дослідницького щоденника, формування картотеки фактів, структурованої вибірки, аналіз джерельної бази та розроблення бібліографії. Цей процес формує навички тривалої роботи з мовними даними, планування дослідницького циклу, обґрунтування новизни й релевантності теми.

Синтез методологічних і практичних елементів відображено у формах наукової комунікації: підготовці тез, виступах, участі у студентських наукових заходах. Здобувач опановує навички репрезентації результатів, адаптації складної лінгвістичної інформації до різних аудиторій і форматів, демонструючи культуру фахового висловлення.

Завершальним акцентом моделі є формування дослідницької рефлексії – здатності оцінювати власний шлях, формулювати висновки щодо застосованих методів, визначати проблемні точки, прогнозувати подальші кроки й інтегрувати результати в персональну наукову траєкторію. У такому вимірі освітній дизайн постає не просто набором модулів, а цілісною методологічною архітектонікою, що поєднує корпусні технології, лінгвографічні принципи, академічне письмо й практику наукової комунікації, формуючи філолога нового типу, здатного мислити автономно, відповідально й доказово.

Висновки та перспективи досліджень. Здійснений аналіз засад і змісту авторського спецкурсу «Наукова практика: основи мовознавчих досліджень» дав змогу окреслити його як цілісну методологічно вмотивовану модель формування дослідницької компетентності бакалавра-філолога. Показано, що методологічний конструкт курсу ґрунтується на когнітивно-комунікативному баченні мови, концепції її відкритості, варіативності та стратифікованості, а також на принципах системності, верифікованості й доказовості. Така основа уможливує послідовно пов'язати теоретичні знання і практику роботи з реальними мовними даними, перевести студента з позиції «споживача» готових знань у позицію дослідника, здатного самостійно ініціювати, здійснювати й презентувати мовознавче дослідження.

Обґрунтовано, що лінгвографічні принципи, інтегровані у структуру спецкурсу, виконують роль інноваційної методологічної рамки, яка спрямовує роботу здобувача з мовним фактом у річці доказового, корпусно зорієнтованого аналізу. Лінгвографія як метамова корпусної дескрипції забезпечує поетапний перехід від фіксації й документування мовних явищ до їх інтерпретації та моделювання, а концепція лінгварію – можливість репрезентувати мовну систему як впорядкований, багаторівневий і емпірично підтверджений комплекс одиниць. У результаті формуються не лише технічні навички роботи з корпусами та джерелами, а й дослідницький стиль мислення, заснований на розрізненні фактів і висновків, критичному ставленні до даних і відповідальності за наукову інтерпретацію.

Освітній дизайн спецкурсу «НП: ОМД», зокрема його модульна структура, поєднання джерелознавчої, методологічної, корпусної й академічно-письмової підготовки, а також запровадження студентського

наукового мініпроєкту, забезпечує реалізацію повного дослідницького циклу в межах навчальної дисципліни. Використання цифрових інструментів, інтеграція корпусних технологій, впровадження *peer-review* та рефлексивних практик створюють умови для поступового нарощування автономності здобувача, узгодженої з вимогами сучасних стандартів якості вищої освіти та орієнтацією на *evidence-based linguistics*. Таким чином, авторський спецкурс «НП: ОМД» постає не як «додатковий» елемент навчального плану, а як структурний центр, що зв'язує теоретичні курси, практичні мовні дисципліни й наукову діяльність студента в єдину освітньо-дослідницьку траєкторію.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в кількох напрямках. По-перше, потребують розгортання емпіричні студії, спрямовані на оцінювання ефективності запропонованого освітнього

дизайну й лінгвографічних принципів на основі аналізу студентських корпусних мініпроєктів, портфоліо та динаміки сформованих компетентностей. По-друге, важливим завданням є адаптація й варіативне моделювання спецкурсу для різних освітніх рівнів (магістерських програм, програм підготовки перекладачів і вчителів-словесників), а також для інших мовних спеціалізацій. По-третє, перспективною бачиться розробка й апробація цифрового лінгварію як навчально-наукової платформи, що поєднує корпусні ресурси, лінгвографічні описи та інструменти для спільної роботи студентів і викладачів. Реалізація цих напрямків сприятиме подальшому поглибленню методологічної культури філологічної освіти, посиленню дослідницького складника підготовки фахівця й утвердженню доказових підходів у сучасному мовознавчому навчанні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Голубовська І. О., Запорожець Л. А., Лучканин С. М. Загальне мовознавство : навч. посібник. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2019. 368 с.
2. Громко Т. В. Дидактично орієнтована концепція вивчення мовної системи говірки в європейській консолідації філологічної науки й освіти. Scientific and pedagogical internship “Particularities of modernizing the system of philological education” : Internship proceedings (Wroclawek, January 30 – March 12, 2023). Wroclawek, 2023. С. 34–39.
3. Громко Т. В. Методологія та досвід дескрипції говірки : монографія. Дніпро : Середняк Т. К., 2021. 452 с.
4. Запорожець Л. А., Волошина О. М., Дегтярьова Н. М. Вступ до мовознавства : навч. посібник. Київ : Видавничий дім «Слово», 2017. 256 с.
5. Кочерган М. П. Загальне мовознавство : підручник. Київ : Академія, 2010. 464 с.
6. Кульбабська О. В., Шатілова Н. О. Основи мовознавчих досліджень. Чернівці : ЧНУ, 2016. 344 с.
7. Національна рамка кваліфікацій : Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1341 (у ред. 2020 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1341-2011> (дата звернення: 21.11.2025).
8. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 21.11.2025).
9. Роз'яснення щодо застосування Критеріїв оцінювання якості освітньої програми / А. Бутенко, Г. Денискіна, О. Єременко та ін. Київ : НАЗЯВО, 2024. URL: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2024/12.pdf> (дата звернення: 21.11.2025).
10. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : напрями та проблеми. Полтава : Довкілля-К, 2008. 712 с.
11. Biber D., Conrad S., Reppen R. Corpus Linguistics : Investigating Language Structure and Use. Cambridge : Cambridge University Press, 1998. 650 p.
17. European Credit Transfer and Accumulation System (ECTS) Users' Guide. Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2015. 72 p.
18. European Research Area Policy Agenda 2025–2027. Brussels : Council of the European Union, 2025. 46 p. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2025/05/23/council-endorses-the-european-research-area-policy-agenda-for-the-next-three-years/> (дата звернення: 21.11.2025).
12. Flowerdew J. (Ed.). John Benjamins Handbook of Academic Writing. Amsterdam : John Benjamins, 2015. 412 p.
13. Gries S. T. Quantitative Corpus Linguistics with R. London : Routledge, 2015. 378 p.
14. Hunston S. Corpora in Applied Linguistics. Cambridge : Cambridge University Press, 2002. 240 p.
15. Hyland K. Academic Discourse. London : Continuum, 2009. 350 p.
19. Marti S., Peneoäsu A.-M. Doctoral Education in Europe Today : Enhanced Structures and Practices for the European Knowledge Society. Brussels : EUA, 2025. 52 p. URL: <https://www.eua-cde.org/reports-publications/1122> (дата звернення: 21.11.2025).
16. Sinclair J. Trust the Text : Language, Corpus and Discourse. London : Routledge, 2004. 196 p.
20. Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG). Brussels : ENQA, 2015. 32 p. URL: https://enqa.eu/wp-content/uploads/2015/11/ESG_2015.pdf (дата звернення: 21.11.2025).

REFERENCES

1. Holubovska, I. O., Zaporozhets, L. A., & Luchkanyn, S. M. (2019). Zahalne movoznavstvo [General linguistics]: navch. posibnyk. Kyiv: VPTs “Kyivskiyi universytet” [in Ukrainian].
2. Hromko, T. V. (2023). Dydaktychno oriyentovana kontseptsiiia vyvchennia movnoi systemy hovirky v yevropeiskii konsolidatsii filolohichnoi nauky y osvity [A didactically oriented concept of studying the dialect system in the European consolidation of philological science and education]. Scientific and pedagogical internship “Particularities of modernizing the system of philological education”: Internship proceedings (pp. 34–39). Wroclawek [in Ukrainian].

3. Hromko, T. V. (2021). Metodolohiia ta dosvid deskriptsii hovirky: monohrafiia [Methodology and experience of dialect description: monograph]. Dnipro: Seredniak T. K. [in Ukrainian].
4. Zaporozhets, L. A., Voloshyna, O. M., & Dehtiarova, N. M. (2017). Vstup do movoznavstva [Introduction to linguistics]: navch. posibnyk. Kyiv: Slovo [in Ukrainian].
5. Kocherhan, M. P. (2010). Zahalne movoznavstvo [General linguistics]: pidruchnyk. Kyiv: Akademiia [in Ukrainian].
6. Kulbabska, O. V., & Shatilova, N. O. (2016). Osnovy movoznavchykh doslidzhen [Foundations of linguistic research]. Chernivtsi: ChNU [in Ukrainian].
7. Kabinet Ministriv Ukrainy (2020). Natsionalna ramka kvalifikatsii: Postanova KМУ vid 23.11.2011 № 1341 (u red. 2020 r.) [National Qualifications Framework: Resolution No. 1341]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1341-2011> (accessed: November 21, 2025) [in Ukrainian].
8. Verkhovna Rada Ukrainy (2025). Zakon Ukrainy “Pro osvitu” vid 05.09.2017 № 2145-VIII (iz zminamy) [Law of Ukraine “On Education”]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (accessed: November 21, 2025) [in Ukrainian].
9. Butenko, A., Denyskina, H., Yeremenko, O., et al. (2024). Roz’iasnennia shchodo zastosuvannia Kryteriiv otsiniuvannia yakosti osvitnoi prohramy [Clarifications on the application of criteria for quality assessment of educational programs]. Kyiv: NAZYaVO. Retrieved from: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2024/12.pdf> (accessed: November 21, 2025) [in Ukrainian].
10. Selivanova, O. O. (2008). Suchasna linhvistyka: napriamy ta problemy [Modern linguistics: directions and problems]. Poltava: Dovkillia-K [in Ukrainian].
11. Biber, D., Conrad, S., & Reppen, R. (1998). Corpus Linguistics: Investigating Language Structure and Use. Cambridge: Cambridge University Press
12. European Commission (2015). European Credit Transfer and Accumulation System (ECTS) Users’ Guide. Luxembourg: Publications Office of the European Union
13. Council of the European Union (2025). European Research Area Policy Agenda 2025–2027. Brussels. Retrieved from: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2025/05/23/council-endorses-the-european-research-area-policy-agenda-for-the-next-three-years/> (accessed: November 21, 2025)
14. Flowerdew, J. (Ed.). (2015). John Benjamins Handbook of Academic Writing. Amsterdam: John Benjamins
15. Gries, S. T. (2015). Quantitative Corpus Linguistics with R. London: Routledge
16. Hunston, S. (2002). Corpora in Applied Linguistics. Cambridge: Cambridge University Press
17. Hyland, K. (2009). Academic Discourse. London: Continuum
18. Marti, S., & Peneoăsu, A.-M. (2025). Doctoral Education in Europe Today: Enhanced Structures and Practices for the European Knowledge Society. Brussels: EUA. Retrieved from: <https://www.eua-cde.org/reports-publications/1122> (accessed: November 21, 2025)
19. Sinclair, J. (2004). Trust the Text: Language, Corpus and Discourse. London: Routledge
20. ENQA (2015). Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG). Brussels: ENQA. Retrieved from: https://enqa.eu/wp-content/uploads/2015/11/ESG_2015.pdf (accessed: November 21, 2025)

Дата першого надходження рукопису до видання: 27.11.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 15.12.2025

Дата публікації: 30.12.2025